

LIBERTATEA

Abonamentul la „Libertatea”: 50 Lei pe an.
Pentru țărani, prețul foilor e scăzut la numai
52 Lei pe an, 16 Lei pe 6 luni, 8 Lei pe 3 luni.
„Foata Interesantă” și „Plugarul Luminat”
li-se dau gratuit. — În Iugoslavia 40 Dinari.

FOAIE PENTRU POPOR

Apare în fiecare Joi

Director: Pr. IOAN MOȚA

Pentru Americani: „Libertatea”, „Foata Inter.” și
„Plugarul Lum.” pe un an 2 dollari. Bani se trimite
la dl John I. Savu, 1. Main Str. Warren, Ohio. Foil
la Orăștie se dă de știre prin o cartă postală.

Bănci românești în Ungaria

și

Bănci ungurești în România.

Sau: Poveste despre seurtimea noastră de vedere.

Din Budapesta se vestește, că între guvernul ungar și cel din București, s'a ajuns la o înțelegere, în temeiul căreia: orice bancă românească își poate deschide sucursală (filială) în Budapesta și în orice alt oraș din Ungaria, — bine înțeles același drept dându-se și băncilor ungurești față de România.

Să ni-se dea voie să spunem celor ce au încheiat această înțelegere, că ea e dovadă de aceea, că de ușoare crezătorii, ce să nu zicem ușurateleci, suntem noi.

Noi n'avem lipsă să deschidem bănci românești în Ungaria. N'avem pe sama cui. Afacerile de negoț ce vom avea cu această țară, vor putea fi ușor și mai leștin îndeplinite prin legăturile de schimb dintre băncile noastre mari și cele din Budapesta.

Cererea asta a venit dela guvernul din Budapesta, cu scop mult mai departe mergător! Căci ei, Ungurii, vreau să aibă filiale de ele băncilor lor mari prin Ardeal, Bănat și Crișana!

Asta pentru două feluri de cuvinte:

Întâi fiindcă multe din marile lor bănci aveau înreprimări economice însemnate aici în Ardeal, și acelea, prin ruperea Ardealului dela Ungaria, le-au scăpat ori sunt pe cale a le scăpa de tot din mână. Acele bănci în chip firesc, ar dori a și urma aceste afaceri (înreprimări). Și având aici filiale „în orice oraș”, adică unde le place, o pot face și mai departe. Și cum băncile ungare nu sunt deprinse a sloarce câștiguri de 100 și 200 de procente, ci se mulțămesc, așa fiind deprinse din vremile de înainte de război, cu 30—40% (ca și cum asta ar fi puțin!), — vor vedea ele capitalurile românești, deprinse cu câștiguri de sută la sută și două sute la sută, ce lovituri le vor da băncile ungurești, pe urma acestor învoelii! Dar asta încă n'ar fi cel mai mare rău.

Marele rău al acestor învoelii îl eșăm noi în faptul, că aceste filiale de bănci maghiare, vor fi caiburile de politică iridentă maghiară, — vor fi vetrele de foc ale tuturor nădejilor maghiare, vor fi locul de unde vor porni fel și fel de ajutorări și încurajări a tuturor mișcărilor maghiare potrivnice statului român!

Prin aceste așezăminte economice la părăire materiale, politica maghiară își așează în țara noastră

piloșii ei, stâlpii ei de razim, pe cari își va țese firele de telegrafice încurmată între sufletul maghiar din Ungaria și cel din România!

Ele vor fi turnurile de veghe ale maghiarizmului dela noi, fiecare turn având în vârf o stație de telegrafice fără fir în legătură cu Budapesta! — Ele vor fi cuiburile de furtuni și de neliniște vechnică pentru viața noastră națională în Ardeal.

Cel ce nu înțelege acest lucru, nu cunoaște sufletul maghiar.

Dovedește și această convenție (invoială) cât de scurți văzători suntem noi: Ungurii ne dau de ce nu avem nevoie, ca să le dăm în schimb noi lor aceea, de ce an ei foarte arzătoare nevoie!

Bucureștilor, Bucureștilor! În treburi ce privesc viața dintre neamurile din Ardeal și așezămintele ce sunt sau nu, a se suferi aici, — întrebați întâi pe adevăratul Ardeal, înainte de a lua o hotărâre!

UNELE—ALTELE

Filica se va încorona înaintea mamei... Ce nimeni n'ar fi bănuț, va fi aceluși fapt implinit... Bona și milostiva noastră Regină Maria e Regină de 8 ani în toamnă, și încă n'a ajuns a fi Regină încoronată... La început sărbătorile încoronării s'an amânau că era vreme de război în jurul hotarelor țării și mirosea a război și în țară. După război, că guvernele n'aură răgaz de pregătire, și și cât puteau fi gata pregătirile, vrăsmășia dintre partidele politice, lipsa de frăție a acestor partide unele față de altele, — împedecă și tot amână încoronarea... Căci M. S. Regele și Regina ar dori, cu drept cuvânt, să vadă în încoronarea lor un praznic de bucurie și de înfrățire fericită a tuturor sufletelor românești, dintr-o latură a țării până în cealaltă. Și de așa ceva nu-s semne, nu e nădejde. De aceea se tot amână... încă o să ajunem a simți, că — era mai bine dacă Regele se încorona la întâia Sa venire triumfală în Ardeal, când fu primit cu acel val de uriașă și nelățărită bucurie a tot poporului, a tuturor limbilor...

Parcă, dacă nu avea la Alba-Iulia biserica gata, era mai bine să se încorona... sub cerni liber, dar învâlnit în uriașă înscălțire a acelor zile!

Dar — asta nu atârână dela noi. Noi vedem numai cum e azi și bănuț că n'e fi bine nici mâine.

Vedem însă, că, de pildă, vecinii noștri Sârbi, abia-și primară, de 3—4 săptămâni pe Regina lor, și — au și hotărât s'o încoroneze cu paradă mare. Pe ziua de 15 August e hotărâtă încoronarea Regelui Alexandru și a Reginei Maria, cu strălucirea ce se cade unui Rege trecut printr-un război greu și mareț ca cel prin care trecu Alexandru, și o Regină care a trăit și ea clipele mari și grele pentru țară sa de naștere, ca și soțul său...

Și așa — se va încorona fiica, și va fi regină încoronată după 3 luni dela mergerea în acea țară, naintea mamei sale, Regină de 8 ani.

Oaspeți înalți, oaspeți iubți a avut săptămâna trecută iarăși Sibiul: M. S. Regele Ferdinand, însoțit de M. S. Regina și de înalți Curteni, au venit la Sibiu la încheierea anului școlar dela Școala Militară. Maestățile Lor au fost primiți cu toată dragostea și supunerea și cu însuflețire de tot orașul și jurul. Încă în aceeași zi după prinz Maestățile Lor au părăsit Sibiul. M. S. Regele s'a întors la București, dar M. S. Regina s'a dus și s'a oprit la Bran fiind însoțită de Principesa Ileana, singură fiică ce o mai are aproape de sine, de Principesa greacă Kira, sora moștenitorului de tron al Greciei, apoi de dl Ministru General Moșoiu și câțiva curteni. Aici în Bran este un castel vechiu, foarte frumos și pe loc minunat zidit, care a fost dăruit de județ Familiei noastre Regale, ca să-l aibă ca o reședință de vară, când va avea plăcerea de a călători pe aici. O soție a județului, în frunte cu prefectul, s'a înfățișat M. S. Reginei, aducându-i diploma de dăruire a Castelului. În semn de înaltă prețuire și iubire. M. Sa Regina a mulțumit și a promis (făgăduit) că în fiecare an va veni să petreacă câțiva timp vara în scumosul Castel.

Cel dintâi tren electric în țară.

Legătura între Bucovina și Transilvania a fost în toate vremile foarte puțin viată, pentru că uriașele vărfuri ale Carpaților cari le despart, făceau (și fac) foarte anevoioasă o trecere de aici la Bucovina, ca și dela ei la noi. Chiar liniile ferate se opreau la poalele culmilor și trebuia să mergi mult cu trăsura, dela capătul liniei ferate ungurești din Ardeal, până la capul liniei austriece din Bucovina.

Sub domnia românească, iaca abia în al 4 lea an, se pușe capăt acestui neajuns.

Azi poți merge tot cu trenul dela Cluj, peste Bistrița, la Dorna-Vatra și de aci la Cernăuți!

Și încă cu ce tren! Cu tren e-

lectric, a cărui mașină nu e dusă cu foc-de cărbuni, nici cu motor de benzină, ci cu motor electric, care-și ia puterea dela firul de sârmă (drot) ce trece pe de-asupra sa. La un capăt și la celalalt al liniei, două mașini de fabricat electricitate, fac electricitate și o dau sârmei ce merge dela una la alta. Aceste sârme dau (ca la tramvaie) putere vagonului de cărmă a trenului și acela poate merge ca rândunica, păzit numai de un îndreptător și opritor al lui.

Trenul acesta umblă numai de 3 săptămâni, între Dorna-Helgel (Bucovina) și între Borgo-Prund, trecând înalta spinare a Carpaților zisă „Vârful Măgurei”, apoi satele Cermacut, Piatra, Măgura, Tihța, Cărare și Borgoprund.

Deschiderea liniei, darea ei în folosință, plecarea celui dintâi tren de acest fel, s'a făcut acum 3 săptămâni în mijloc de frumoasă sărbări.

Linia înlesnește acum foarte mult legătură de postă, de negoț și de persoane, între Cluj și Cernăuți, — legătură care până aci era foarte anevoioasă și puțin cercetată, tocmai pentru lipsa unui tren.

Negustorii de lemn se bucură mult de această deschidere, căci uriașele păduri prin mijlocul cărora trece linia, erau nefolosite de vecuri, — iar de aci încolo vor putea fi folosite și ele cu înlesnire.

Suntem noi un Canaan ori o țară de jaf?..

La asta trebuie să ne gândim când vedem unele lucruri în jurul nostru.

Nainte cu câteva luni se scotea la iveală încheierea socotelilor Societății pentru scoaterea cărbunilor dela Petroșeni, care a avut câștig vre-o 49 milioane Lei într'un an de zile, mai mare câștigul unui an, ca tot capitalul (banii de părtășie) ce i-a băgat Societatea în acea întreprindere.

Acum cetim că Fabrica de hirtie dela Petrișfalău (îngă Sebeșul-săseș, aci în Ardeal), care are pus în fabrică un capital de 24 milioane Lei, a câștigat anul trecut 54 milioane curati!

Una din două, sau că țara noastră e un adevărat Canaan pentru industrie, sau că a ajuns țară de jaf, de pe care industriile trag pielea îndoit și încincit.

Cărbunele nu e tufun, pe care de-oi vrea l'oi fuma, de nu, nu. De cărbune am nevoie neapărată ca să-mi pun în mișcare trenurile și fabricile din țară, întocmite pentru ars cărbue. Dacă se dovedește, că,

2 învățacei.

In prăvălia mea de manufactură și băcănie să primesc 2 băleți din casă bună cu 1—2 clase de liceu.
Ioan Ursica, Zlatna (jud. Albaulia).
(517) 1—3

Dela pretura plasei Orăștie.

Nr. 1348/1922 adm.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de notar cercual în notariatul Berlu, se publică concurs.

Retribuțiunile sunt prevăzute în lege și ordonanțele în vigoare.

În consecință sunt invitați toți acei ce doresc a ocupa acest post, a-și înalța cererile completate și însoțite de actele prevăzute în art. XX. din legea 1900, la oficiul meu, până la data de 18 Iulie 1922.

Cererile soarte după acest termen, nu se vor lua în considerare. Orăștie, la 12 Iunie 1922.

Prîmpretorele plasei Orăștie:
(504) 1—2 **Damian, prîmpretor.**

O mașină de vânzare de 6 H. P. cu foc, fabricat Niholson, gata de trilateral: garnitura întreagă. Prețul după învoială. Se află la:

Moise Nicoli,
com. Spata, posta Balint
(512) 1—1 (j. Caraș-Severin).

Aviz.

Subscrisul cumpăr

tot felul de piele, crudă, cu prețurile cele mai bune de zi. În depozitul meu să află tot felul de opinci, piele și talpă pentru încălțăminte

Wili Amlacher,
depozit de opinci, piele și talpă.
Orăștie, str. Romoșelului.

Învățacei se primește în *De pozitul Fabricii de pielărie: Rudolf Kootz, în Orăștie.* Otertele să se adreseze direct firmei.
(505) 2—2

Mașini și unelte pentru prelucrarea lemnului și pentru fabricarea de coșciuguri (sicrie) (pentru ateliere de tâmplărie)

Patent „Zimmerman“ — Construcție modernă, neîntrecută. Cea mai mare capacitate de prestare. Intrece ori-ce fabricație de concurență; garantează pentru o funcționare rentabilă și mai ieftină decit toate celelalte invenții de puțin preț.

Reprezentanța generală: (514) 1—3

„SCHIEB“, Fabrică de mașini, soc. pe acții, Sibiu.

Pentru proprietarii de: mașini de treerat și mori.

Avem permanent în depozitele noastre, în calități superioare:
Petri de mori.
Site de mătășă.
Ciocane de ferecat (Kronhaemmer) (Billenhaemmer).
Curele de transmisiune.—
Curele de cusut.
Ulei de uns mașini Nr. 15.
Ulei de uns mașini Nr. 16 rafinat
Ulei de uns cilindre.
Ulei pentru dynamo.
Motorină.
Petroleu.
Unsoare consistentă.
Klingerit.
Moorit.
Articole de cauciuc.
Asbest.
Garnituri grafitate.
Garnituri de asbest.
Garnituri cu seu.
Cositor englez.
Chingi pentru mori.
Sacii.
Sirupuri pentru curele.
Șaibe de șmirghel.
Sticle pentru nivelul apelor.
Sticle „Klinger“.
Manometre.
Cane pentru ulei.
Ungătoare „Stauffer“.
Discuri pentru curele, etc.

Departamentul Mașinelor al Reuniunii Agricole soc. pe acții
Sibiu, strada Sării Nr. 22.
Sighișoara, strada Baler Nr. 47.
Mediaș, Piața cazarmei Nr. 15.
(496) 2—6

„INSOTIREA DE CREDIT“ din Cărstău.

CONVOCARE

Membrii „Insoțirii de credit“ din Cărstău sunt invitați prin aceasta la X-a adunare generală ordinară, care să va ține în Cărstău în 7 Iulie st. n. 1922 la orele 2 p. m. în localitatea școalei cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării și constituirea.
2. Constatarea membrilor prezenți și a plenipotențelor ce reprezintă.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere despre gestiunea anului 1921 și stabilirea bilanțului.
4. Propunerea direcțiunii și a comitetului de supraveghere asupra împărțirii veniturilor curate.
5. Darea absoluturului pentru direcțiunea și comitetul de supraveghere de anul de gestiune 1921.
6. Alegerea alor 2 membri în direcțiune pe un period de 4 ani și a 2 membri în Comitetul de supraveghere pe un period de 3 ani.

(509) 1—1 **Direcțiunea.**

Raportul comitetului de supraveghere.

On. adunare generală!

În decursul anului trecut am ținut mai multe scontrări, cu care ocazii ne-am convins despre corecta administrare a însoțirii.

Bilanțul încheiat cu finea anului 1921 cu un profit de Lei 1600 bani și l'am aflat exact.

Vă propunem deci: a). Să binevoiți a aproba bilanțul; b). a distribui profitul curat în conformitate cu propunerea direcțiunii la care și noi ne alăturăm și c). a da pentru anul de gestiune 1921 atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghere absoluturului.

Cărstău, la 23 Mai 1922.

I. Gsisa m. p. preș. Iov Bulean m. p. Leah Mihai m. p. I. Bulz m. p. G. Brustorean m. p.

Activa	Contul Bilanț încheiat la 31 Dec. 1921.	Pasiva	
Cassa	61.145 03	Părți fundamentale	15.000
Depuneri proprii	51.800 —	Fond de rezervă	6.712 85
Escont	147.729 —	Depuneri spre fructificare	261.416 85
Cereale	48.260 —	Creditori	23.307 44
Efecte	1.596 75	Dividendă neridicată	624 —
		Int. transit. antiîmpate	1.869 46
		Profit curat	1.600 31
	310.530 78		310.530 78

Perdere.	Contul Profit și Perdere.	Profit	
Int. de depuneri	11.936 66	Int. de escont	14.888 82
Int. de reescont	1.180 —	Int. dela dep. proprii	1.800 —
Salare	1.489 —	Proviziuni	4.309 75
Dare după depuneri	1.637 60		
Dare către stat și comună	1.529 50		
Spese diverse	1.625 50		
Profit curat	1.600 31		
	20.998 57		20.998 57

Cărstău, la 31 Decembrie 1921.

Ioan Mișuț, m. p. preș. Arsenie Ghilea, m. p. Ioan Șipos, m. p.
Petru Todorel, m. p. Iov Luca I. Nicolae, m. p. casar

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte.

Cărstău, la 23 Mai 1922.

Ioan Ghișă, m. p. președinte Iov Bulean, m. p. Leah Mihai, m. p.
Ioan Bulz, m. p. George Brustorean, m. p.

BĂNIȚA

FABRICA DE ȚIGLĂ ȘI CĂRĂMIZI, SOC. AN.

„Fabrica de Țiglă și Căramizi Soc. Anon. „Bănița“ în Bănița (pe linia ferată Simeria Petroșeni) livrează:

**CĂRĂMIZI
ȚIGLE DE MARSILIA
ȚIGLE SIMPLE și
OLANE**

în calitate cea mai bună cunoscută și pe prețurile de zi cele mai ieftine.

Pentru informațiuni, rugăm a se adresa la: Direcțiunea Fabricii de Țiglă și Căramizi Soc. Anon. „Bănița“ în Petroșeni Județul Hunedoara.

Fabrica de Țiglă și Căramizi Soc. Anon.

(510) 1—2 **„BĂNIȚA“ în Petroșeni.**

Frați plugari! Frați meseriași!

Duceți banul vostru agonisit cu trudă, la institutul ardelenesc

„Cetatea“

Bancă comercială-economică S. A. Brașov

care Vi-l păstrează cinstit și-l fructifică cu o dobândă până la 6% după sumă și durata depunerii.

Darea după interese o plătește banca.

Banca „Cetatea“ a fost acum zece ani o mică însoțire de credit, cu un modest capital de 3.200 cor. — Azi este una din cele mai mari bănci Românești-Ardelenesti, cu:

Capital Social deplin vărsat: Lei 10.000.000 —

Capital în emisiune: Lei 60.000.000 —

Președintele Consiliului de administrație este:

Dr. Alexandru Vaida-Voevod.

Banca „Cetatea“ are Sucursale, la care vă puteți adresa cu încredere și anume:

București, Cluj, Galați, Gherla, Coahalm, Odorheiu și Toplița-Română. Și în curând își va deschide Sucursala din New-York.

Sprîjinați cu obolul vostru banca „Cetatea“ înființată de 25 de plugari români și câțiva meseriași modesti! Depuneți banii voștri spre păstrare și creștere la „Cetatea“, una din cele mai tari și mai solide bănci românești din Ardeal, care vă servește cinstit și frățește.

Plugari și meseriași Români, adresați-vă cu încredere la banca ardelenescă, în fruntea căreia stau vrednicii luptători pentru Românișm!

(508) 1—6